Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

14. november 2013 *

»Retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 16, stk. 1 — aftale om en rejse indgået mellem en forbruger med bopæl i en medlemsstat og et rejsebureau med hjemsted i en anden medlemsstat — tjenesteyder, der anvendes af rejsebureauet, og som har hjemsted i den medlemsstat, hvor forbrugeren har bopæl — forbrugerens ret til at anlægge sag mod de to virksomheder ved retten på det sted, hvor han har bopæl«

I sag C-478/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landesgericht Feldkirch (Østrig) ved afgørelse af 20. september 2012, indgået til Domstolen den 24. oktober 2012, i sagen:

Armin Maletic

Marianne Maletic

mod

lastminute.com GmbH

TUI Österreich GmbH

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.G. Fernlund, og dommerne C. Toader (refererende dommer) og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— TUI Österreich GmbH ved Rechtsanwalt E. Reinitzer

— den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og S. Nunes de Almeida, som befuldmægtigede

* Processprog: tysk.

— Europa-Kommissionen ved W. Bogensberger og A.-M. Rouchaud-Joët, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 16, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1).

2 Dette spørgsmål er blevet forelagt i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Armin Maletic og Marianne Maletic (herefter »ægtefællerne Maletic«) og på den anden side lastminute.com GmbH (herefter »lastminute.com«) og TUI Ôsterreich GmbH (herefter »TUI«) vedrørende betaling af et beløb svarende til 1 201,38 EUR med tillæg af renter og andre omkostninger på grundlag af sagsøgerne i hovedsagens reservation hos lastminute.com af en pakkerejse, der var arrangeret af TUI.

Retsforskrifter

3 2., 11.-13. og 15. betragtning til forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»(2) Visse forskelle mellem de nationale regler for retternes kompetence og for anerkendelse af retsafgørelser virker hæmmende for det indre markeds funktion. Det er tvingende nødvendigt at vedtage bestemmelser, der kan gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede og forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i medlemsstater, der er bundet af denne forordning.

[…]

(11) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. For at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt.

(12) Som kompetencekriterium bør sagsøgtes bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje.

(13) For forsikringsaftaler, forbrugeraftaler og arbejdsaftaler er det ønskeligt at beskytte den svage part ved hjælp af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser end de almindelige kompetenceregler.

[…]

(15) Af hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater. Der bør være en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af litispendens og indbyrdes

sammenhængende krav og til at afhjælpe problemer som følge af forskellene mellem de enkelte medlemsstaters lovgivning med hensyn til, på hvilket tidspunkt en sag anses for anlagt. Med henblik på anvendelsen af denne forordning bør dette tidspunkt defineres selvstændigt.«

4 Forordningens artikel 2, stk. 1, fastsætter, at »personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet [skal] sagsøges ved retterne i denne medlemsstat«.

5 I henhold til den nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, kan »personer, der har bopæl på en medlemsstats område, […] kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2-7« i kapitel II.

6 For så vidt angår kontrakter bestemmer samme forordnings artikel 5, nr. 1), at i sager om kontraktforhold, kan en person, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges i en anden medlemsstat ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.

7 Ifølge artikel 6, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 kan en person, der har bopæl på en medlemsstats område, endvidere sagsøges, såfremt der er flere sagsøgte, ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl, forudsat at kravene er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige afgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.

8 Forordningens artikel 15, stk. 1, litra c), og stk. 3, har følgende ordlyd:

»1. I sager om aftaler indgået af en person (forbrugeren) med henblik på brug, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, afgøres kompetencen efter denne afdeling, jf. dog artikel 4 og artikel 5, nr. 5):

[…]

c) i alle andre tilfælde, når aftalen er indgået med en person, der udøver erhvervsmæssig virksomhed i den medlemsstat, på hvis område forbrugeren har bopæl, eller på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod denne medlemsstat eller mod flere stater inklusive denne medlemsstat, og aftalen er omfattet af den pågældende virksomhed.

[…]

3. Denne afdeling finder ikke anvendelse på transportaftaler, bortset fra aftaler, hvorved der for en samlet pris ydes en kombination af rejse og ophold.«

9 Den nævnte forordnings artikel 16, stk. 1, bestemmer:

»Sager, som en forbruger agter at rejse mod sin medkontrahent, kan anlægges enten ved retterne i den medlemsstat, på hvis område medkontrahenten har bopæl, eller ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl.«

10 Artikel 28, stk. 3, i forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»Ved indbyrdes sammenhængende krav forstås i denne artikel krav, der er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige afgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11 Ægtefællerne Maletic er bosat i Bludesch (Østrig), der ligger i retskredsen Bezirksgericht Bludenz (regional domstol i Bludenz). Den 30. december 2011 bestilte de til sig selv og betalte som forbrugere en pakkerejse til Ægypten på websitet lastminute.com for en pris af 1 858 EUR fra den 10. til den 24. januar 2012. På websitet havde lastminute.com, der er et selskab med hjemsted i München (Tyskland), oplyst at handle som rejsebureau og præciseret, at rejsen var arrangeret af TUI, der er et selskab med hjemsted i Wien (Østrig).

12 Den reservation, som sagsøgerne i hovedsagen havde foretaget, omhandlede hotel Jaz Makadi Golf & Spa, i Hurghada (Ægypten). Denne reservation blev bekræftet af lastminute.com, der videresendte den til TUI. Derefter modtog ægtefællerne Maletic en »bekræftelse/regning« fra TUI dateret den 5. januar 2012, der indeholdt alle elementer af den hos lastminute.com reserverede rejse, men nævnte navnet på et andet hotel, nemlig Jaz Makadi Star Resort Spa i Hurghada.

13 Først ved ankomsten i Hurghada blev sagsøgerne i hovedsagen klar over fejlen vedrørende hotellet og betalte et supplement svarende til 1 036 EUR for at kunne bo på det hotel, de oprindeligt havde reserveret på websitet lastminute.com.

14 Den 13. april 2012 anlagde sagsøgerne i hovedsagen med henblik på tilbagesøgning af det således betalte pristillæg og erstatning for de gener, der havde berørt deres ferie, sag ved Bezirksgericht Bludenz med påstand om, at lastminute.com og TUI blev pålagt in solidum at betale et beløb svarende til 1 201,38 EUR med tillæg af renter og omkostninger.

15 Bezirksgericht Bludenz begrænsede sin undersøgelse til at afklare, om den havde kompetence til at pådømme sagen og afviste denne ved kendelse af 4. juli 2011, for så vidt som sagen omhandlede TUI, med den begrundelse, at den pågældende ret ikke havde territorial kompetence. Ifølge denne ret fandt forordning nr. 44/2001 ikke anvendelse på tvisten mellem sagsøgerne i hovedsagen og TUI, idet der var tale om et rent indenlandsk sagsforhold. Retten fandt, at den kompetente ret i henhold til bestemmelserne i gældende national ret var sagsøgtes hjemting, dvs. den kompetente ret i Wien og ikke den i Bludenz.

16 Til gengæld fandt den pågældende ret for så vidt angår lastminute.com, der er et selskab med hjemsted i Tyskland, at betingelsen i artikel 15, stk. 1, litra c), i forordning nr. 44/2001 vedrørende virksomhed rettet mod Østrig, var opfyldt. Retten fandt derfor, at den var kompetent til at pådømme tvistens realitet. På det punkt har kendelsen fået retskraft, idet lastminute.com ikke har anfægtet den.

17 Sagsøgerne i hovedsagen iværksatte appel (»Rekurs«) af denne afgørelse ved den forelæggende ret, idet de gjorde gældende, at den reservation, de havde foretaget, allerede fra begyndelsen havde været en enkelt fælles retshandel, der var uadskilleligt forbundet med lastminute.com som formidler og TUI som arrangør. Da der er tale om en pakkerejse, udgør artikel 15, stk. 3, sammenholdt med artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 det retlige grundlag for kompetencen hos den ret, hvor sagen skal anlægges, og dette gælder ligeledes i forhold til TUI.

18 I sit svarskrift har TUI gjort gældende, at Bezirksgericht für Handelssachen Wien havde enekompetence til at pådømme sagen i forhold til dette selskab, og at retten i første instans med rette havde udelukket, at der i det foreliggende tilfælde forelå en enkelt fælles retshandel. Det skulle derfor lægges til grund, at der forelå to virtuelt forskellige kontrakter, og spørgsmålet om den retlige kompetence skulle tage udgangspunkt i dette postulat.

19 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om en situation, såsom den i hovedsagen, udgør et »rent indenlandsk sagsforhold«, og i denne henseende, hvordan begrebet »medkontrahent« i artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes i en situation, hvor en erhvervsdrivende med hjemsted i en anden medlemsstat end den, hvor forbrugeren har bopæl, markedsfører ydelser fra en anden

erhvervsdrivende, der har hjemsted på forbrugerens medlemsstats område, og hvor forbrugeren agter at rejse sag mod denne »medkontrahent«, idet denne bestemmelse gør det muligt for ham at rejse sit krav ved retten på det sted, hvor han har bopæl.

20 Ifølge denne ret, henset til, at de særlige kompetenceregler i artikel 15 ff. i forordning nr. 44/2001 vedrørende aftaler indgået af forbrugere har til formål at beskytte den svage part i en aftale ved at give denne mulighed for at vælge værneting og ved at begrænse muligheden for at indgå aftale om værneting, ville denne beskyttelse miste sin virkning, hvis det ikke ville være muligt for forbrugeren at rejse et krav på grundlag af én enkelt reservation over for to medkontrahenter ved den ret, der er kompetent i henhold til artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001.

21 Under disse omstændigheder har Landesgericht Feldkirch besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 16, stk. 1, om værneting ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl, i forordning nr. 44/2001, fortolkes således, at såfremt medkontrahenten (her en rejseformidler med hjemsted i udlandet) benytter sig af en aftalepart i indlandet (her en rejsearrangør med hjemsted i indlandet), finder den nævnte artikel 16, stk. 1, også anvendelse på den aftalepart, der har hjemsted i indlandet, i forbindelse med et søgsmål rettet mod disse to personer?«

Om det præjudicielle spørgsmål

22 Ved sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om begrebet »medkontrahent« i artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at det under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, også omfatter en aftalepart til den erhvervsdrivende, med hvem forbrugeren har indgået aftalen, når denne aftalepart har sit hjemsted i den medlemsstat, hvor den pågældende forbruger er bosat.

23 TUI har anfægtet anvendelsen i forhold til sig selv af forordning nr. 44/2001 og finder, at omstændighederne i hovedsagen fremstår som et rent indenlandsk sagsforhold, hvorfor alene bestemmelserne i national ret om den retlige territoriale kompetence skal finde anvendelse.

24 Derimod anfægtes det ikke, at forordning nr. 44/2001 finder anvendelse i forhold til lastminute.com, og at ægtefællerne Maletics hjemting er kompetent vedrørende den materielle prøvelse af tvisten for så vidt angår dette selskab.

25 Det skal derfor undersøges, om forordning nr. 44/2001 under de omstændigheder, der foreligger i hovedsagen, skal finde anvendelse på en aftalepart såsom TUI, og om der foreligge en tilknytning til udlandet, der ville kunne begrunde denne anvendelse.

26 I denne henseende har Domstolen allerede for så vidt angår Bruxelleskonventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (opr. dansk udgave i EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved de efterfølgende tiltrædelseskonventioner (herefter »Bruxelleskonventionen«) fastslået, at anvendelsen af denne konventions kompetenceregler kræver, at der er tale om tilfælde med tilknytning til udlandet, og at det omhandlede retsforholds internationale karakter ikke nødvendigvis, for at Bruxelleskonventionens artikel 2 (nu artikel 2 i forordning nr. 44/2001) finder anvendelse, behøver være en følge af, at flere kontraherende stater på grund af sagens realitet eller parternes respektive bopæle er impliceret (jf. i denne retning dom af 1.3.2005, sag C-281/02, Owusu, Sml. I, s. 1383, præmis 25 og 26).

27 Det bemærkes, at i det omfang forordning nr. 44/2001 har erstattet Bruxelleskonventionen, gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af denne konventions bestemmelser desuden også for forordningens bestemmelser, når disse kan sidestilles med hinanden (dom af 4.5.2010, sag C-533/08, TNT Express Nederland, Sml. I, s. 4107, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).

28 Når tilknytningen til udlandet – således som præciseret i denne doms præmis 26 – af det omhandlede retsforhold ikke behøver at være en følge af, at flere medlemsstater på grund af sagens realitet eller parternes respektive bopæle er impliceret, må det, i lighed med det af Kommissionen og den portugisiske regering anførte, konstateres, at forordning nr. 44/2001 så meget desto mere skal finde anvendelse under de i hovedsagen foreliggende omstændigheder, idet tilknytningen til udlandet er til stede ikke alene for så vidt angår lastminute.com, hvilket ikke bestrides, men også for så vidt angår TUI.

29 Selv om det antages, at en enkelt transaktion såsom den, der medførte, at ægtefællerne Maletic reserverede og betalte deres pakkerejse på websitet lastminute.com, kan opdeles i to forskellige kontraktforhold med på den ene side den internetbaserede rejseformidleren lastminute.com og på den anden side rejsearrangøren TUI, kan det sidstnævnte kontraktforhold ikke kvalificeres som et »rent indenlandsk sagsforhold«, fordi det var uadskilleligt knyttet til det første kontraktforhold, idet det blev indgået gennem den nævnte rejseformidler med hjemsted i en anden medlemsstat.

30 Endvidere skal der tages hensyn til de formål, der er nævnt i 13. og 15. betragtning til forordning nr. 44/2001, vedrørende henholdsvis beskyttelse af forbrugere som værende »den svage part« i kontrakten og begrænsning af »risikoen for parallelle retssager mest muligt [med henblik på at] undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater«.

31 Disse formål er til hinder for en løsning, der gør det muligt, at ægtefællerne Maletic fører parallelle retssager i både Bludenz og Wien med indbyrdes sammenhængende krav mod de to virksomheder, der var involveret i reservationen og afviklingen af den i hovedsagen omhandlede pakkerejse.

32 På baggrund af de ovenstående bemærkninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at begrebet »medkontrahent« i artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at det under de i hovedsagen omhandlede omstændigheder også omfatter en aftalepart til den erhvervsdrivende, med hvem forbrugeren har indgået en aftale, når denne aftalepart har sit hjemsted i den medlemsstat, hvor den pågældende forbruger er bosat.

Sagens omkostninger

33 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Begrebet »medkontrahent« i artikel 16, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at det under de i hovedsagen omhandlede omstændigheder også omfatter en aftalepart til den erhvervsdrivende, med hvem forbrugeren har indgået en aftale, når denne aftalepart har sit hjemsted i den medlemsstat, hvor den pågældende forbruger er bosat.

Underskrifter